

D E K R E T

z dnia 1 marca 1946 r.

o Straży Obywatelskiej na obszarze Ziemi Odzyskanych.

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Na obszarze Ziemi Odzyskanych w gminach wiejskich i miastach niewydziałonych powołuje się do życia Straż Obywatelską.

Art. 2. Do zadań Straży Obywatelskiej należy:

- a) współdziałanie z organami Milicji Obywatelskiej w zapewnieniu bezpieczeństwa, w utrzymaniu porządku i w ochronie mienia publicznego,
- b) pomoc i obrona w razie zagrożenia bezpieczeństwa osobistego współobywateli lub ich mienia.

Art. 3. Straż Obywatelską powołuje starosta powiatowy w porozumieniu z komendantem powiatowym Milicji Obywatelskiej na wniosek zarządu gminnego lub miejskiego.

Ta sama władza ustala liczebność Straży Obywatelskiej w poszczególnych gminach wiejskich i miastach niewydziałonych.

Art. 4. Kandydatów do służby w Straży Obywatelskiej przedstawia zarząd gminny lub miejski spośród pełnoletnich, o nieskazitelnym opinii mężczyzn, zamieszkałych na terenie gminy. Starosta powiatowy po zasięgnięciu opinii komendanta Milicji Obywatelskiej wyznacza spośród przedstawionych kandydatów osoby

powołane do służby w Straży Obywatelskiej. Opinia negatywna komendanta powiatowego Milicji Obywatelskiej jest wiążąca.

Art. 5. Służba w Straży Obywatelskiej jest obowiązkowa, bezpłatna i pełni się ją tylko na terenie gminy, w której obrębie powołany do służby ma miejsce zamieszkania.

Art. 6. Od pełnienia służby w Straży Obywatelskiej zwolnieni są:

- a) posłowie do Krajowej Rady Narodowej,
- b) pracownicy państwowi, samorządowi oraz wojskowi w służbie czynnej,
- c) duchowni i zakonnicy uznanego prawnie wyznania,
- d) funkcjonariusze wszelkich straży ochronnych, których statuty są zatwierdzone przez właściwe władze bezpieczeństwa publicznego,
- e) mężczyźni, którzy ukończyli 60 lat życia.

Z ważnych przyczyn starosta powiatowy może zwolnić od służby w Straży Obywatelskiej.

Art. 7. Straż Obywatelska w pełnieniu służby podlega właściwym komendantom Milicji Obywatelskiej.

Art. 8. Czas pełnienia służby nie może przekraczać szesnastu godzin tygodniowo.

Art. 9. Członkom Straży Obywatelskiej w czasie pełnienia przez nich służby służy prawo noszenia broni palnej.

Przed otrzymaniem broni winien każdy członek Straży Obywatelskiej przejść odpowiednie przeszkolenie.

Art. 10. Członkowie Straży Obywatelskiej w czasie pełnienia służby mają prawo legitymowania i zatrzymywania osób podejrzanych.

Osoby zatrzymane muszą być natychmiast doprowadzone do najbliższego posterunku Milicji Obywatelskiej.

Art. 11. Członkom Straży Obywatelskiej wolno użyć broni w przypadkach następujących:

- a) dla odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność ich samych bądź innych obywateli,
- b) dla odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na mienie publiczne lub prywatne,
- c) przeciwko osobie, używającej wobec nich przemocy fizycznej w celu udaremnienia czynności służbowych,
- d) przeciwko osobie, mającej przy sobie broń lub inne przedmioty niebezpieczne dla życia lub zdrowia ludzkiego, jeżeli pomimo wezwania nie porzuci przedmiotu bądź porzuciwszy go usiłuje nim ponownie owładnąć,
- e) w czasie ścigania niebezpiecznego przestępcy, jeżeli mimo wezwania nie zatrzyma się bądź rąk do góry nie podniesie,
- f) dla udaremnienia ucieczki osoby aresztowanej lub zatrzymanej, którą uprzedzono, że w razie próby ucieczki zostanie użyta broń,
- g) przeciwko przebywającemu w kryjówce niebezpiecznemu przestępcy, jeżeli mimo wezwania kryjówki tej nie opuści,
- h) przeciwko osobie, która nie usłucha prawnego wezwania, wydanego przez członka Straży Obywatelskiej w czasie pełnienia służby asystencyjnej, wartowniczej lub konwojowej.

Art. 12. Użycie broni może nastąpić jedynie w przypadkach oczywistej konieczności, jeżeli zamierzonego celu nie da się osiągnąć innymi środkami.

Przed użyciem broni należy zawsze wezwać do zaniechania lub spełnienia danej czynności, ostrzegając, że będzie użyta broń, przy czym członkowie Straży Obywatelskiej winni ujawnić swój charakter. Jeżeli ostrzeżenie słowne nie byłoby celowe, należy ostrzec w inny sposób.

Przepis ustępu poprzedzającego nie dotyczy przypadków, w których wszelka zwłoka

groziłaby niebezpieczeństwem dla życia członka Straży Obywatelskiej lub osób trzecich bądź mogłaby udaremnić pościg i ujęcie przestępcy, bądź też groziłaby powszechnym niebezpieczeństwem dla życia, mienia lub zdrowia ludzkiego.

Art. 13. Za czyny, popełnione w związku ze służbą, członkowie Straży Obywatelskiej podlegają odpowiedzialności karnej i dyscyplinarnej w myśl przepisów regulujących odpowiedzialność funkcjonariuszów Milicji Obywatelskiej.

Art. 14. Straż Obywatelską rozwiązuje starosta powiatowy w porozumieniu z komendantem powiatowym Milicji Obywatelskiej na wniosek zarządu gminnego lub miejskiego albo z własnej inicjatywy.

Art. 15. Członkowie Straży Obywatelskiej korzystają w czasie pełnienia służby z tej samej ochrony prawnej, jaka służy funkcjonariuszom Milicji Obywatelskiej.

Art. 16. Rozporządzenie Ministra Ziem Odzyskanych, wydane w porozumieniu z Ministrem Bezpieczeństwa Publicznego, określi bliżej organizację, sposób pełnienia służby, zakres i sposób przeszkolenia Straży Obywatelskiej oraz przepisy dyscyplinarne.

Rozporządzenie Ministra Ziem Odzyskanych, wydane w porozumieniu z Ministrami Bezpieczeństwa Publicznego i Skarbu, określi odszkodowanie i inne uprawnienia członków Straży Obywatelskiej i ich rodzin z tytułu wypadków w czasie pełnienia służby.

Art. 17. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrom: Ziem Odzyskanych, Skarbu, Bezpieczeństwa Publicznego i Administracji Publicznej.

Art. 18. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:

Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:

Edward Osóbka-Morawski

Minister Ziem Odzyskanych:

Władysław Gomułka

w/z Minister Skarbu:

Leon Kurowski

Minister Bezpieczeństwa Publicznego:

Stanisław Radkiewicz

w/z Minister Administracji Publicznej:

Aleksander Żaruk-Michalski